

Vlaanderen
is landbouw & visserij

NIEUWSBRIEF 1

NAAR EEN ACTIEPLAN VOOR WELBEVINDEN IN DE VLAAMSE LAND- EN TUINBOUW

Ken je organisaties of collega's
die ook interesse hebben om deze
nieuwsbrief te ontvangen?

Aarzel dan niet om deze
door te sturen.

Zij kunnen zich registreren voor de
nieuwsbrieven via [deze link](#).

ILVO

INSTITUUT VOOR
LANDBOUW-, VISSERIJ-
& VOEDINGSONDERZOEK

www.ilvo.vlaanderen.be

AFTRAP ACTIEPLAN WELBEVINDEN IN DE VLAAMSE LAND - EN TUINBOUW

‘Welzijn kan ook iets krachtig zijn’

Maandag 9 november werd de aftrap gegeven voor een actieplan die de problematiek omtrent het welbevinden in de Vlaamse land- en tuinbouw wil aanpakken. Dit gebeurde via een digitale Ronde Tafel georganiseerd door het ILVO (Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek) en het Departement Landbouw en Visserij, in aanwezigheid van Vlaams minister voor landbouw Hilde Crevits.

Via diverse getuigenissen van actieve landbouwers werd de discussie ingeleid. Deze getuigenissen wezen zowel op het urgente karakter als de complexiteit van de kwestie waarin diverse zaken zoals regelgeving, prijszetting, werkdruk of eenzaamheid aan bod kwamen. Tegelijk duiden deze getuigenissen op de veerkracht die niet enkel deze individuele

landbouwers maar de Vlaamse land – en tuinbouw meer in het algemeen kenmerkt. Zoals Dorien Bruynseels uit Linter het treffend verwoordde:

“Welzijn kan ook iets krachtig zijn. Als je goed in je vel zit als ondernemer, als je goed voor jezelf kan zorgen, als je tools krijgt om beter te weten wie je bent als ondernemer en waar je sterke en zwakke punten zitten... hoe sterker je daar uit komt.”

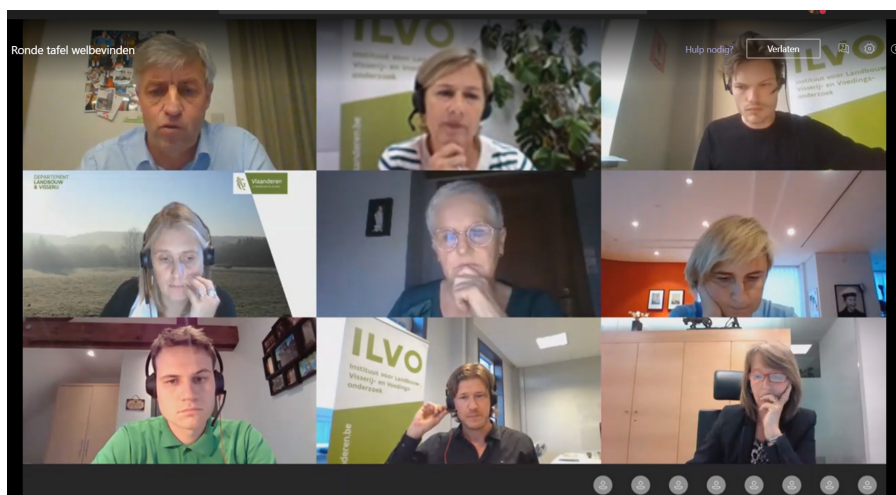
Vier sterke getuigenissen uit de praktijk kwamen aan bod tijdens het eerste deel van de ronde tafel

In het tweede deel werd via drie interactieve sessies nagedacht over concrete acties en interventies. Deze sessies behandelden drie deelthema's, namelijk: 1) stressfactoren; 2) capaciteiten en vaardigheden van landbouw(st)ers; en 3) de barrières die landbouw(st)ers ondervinden om hulp te vragen. De vele ideeën en suggesties die in deze parallelle sessies naar voor werden gebracht dienen als inspiratiebron om het traject tot een concreet actieplan vorm te geven.

In het laatste en derde deel werd vervolgens een plenair debat georganiseerd waarin verschillende aspecten van de problematiek werden bediscussieerd onder experts, vertegenwoordigers van diverse landbouworganisaties en Vlaams minister van landbouw Hilde Crevits. Het eerste deel van de discussie behandelde enkele van de stressfactoren waar landbouw(st)ers mee geconfronteerd worden, zoals een complexe regelgeving en toegenomen agribashing. Een ander item dat aan bod kwam is de vaak gesloten cultuur binnen de landbouwsector waar een open gesprek omtrent mentaal welbevinden en kwetsbaarheid nog heel moeilijk blijft. Ook het beter op elkaar afstemmen van de verwachtingen en expertise tussen de zorg – en welzijnssector langs de ene kant en de landbouwsector langs de andere kant, werd ter sprake gebracht en onderschreven als een belangrijk werkpunt in de nabije toekomst.

Resultaat van een eerste brainstormsessie rond het versterken van vaardigheden om met stress om te gaan

Tijdens het plenaire debat werden verschillende problematieken en oplossingsrichtingen besproken

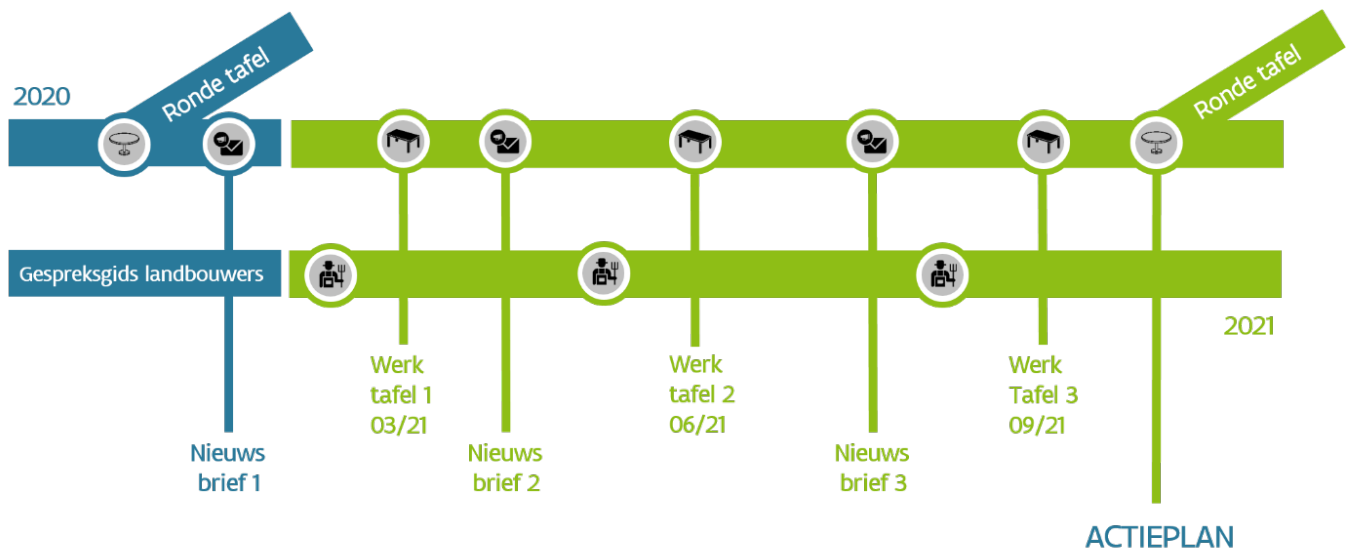
VERVOLGTRAJECT TOT EEN ACTIEPLAN

Met de Ronde Tafel werd het officiële startschot gegeven om tot een actieplan te komen om het algemene welbevinden in de Vlaamse land- en tuinbouw te verbeteren. De bedoeling is om tegen eind 2021 een gedragen actieplan te kunnen presenteren waarin overheidsinstellingen en middenveldorganisaties uit de landbouw- en welzijnssector concrete engagements aangaan om het algemene welbevinden in de Vlaamse land- en tuinbouw te verbeteren. Hiervoor zal een traject opgestart worden dat uit verschillende aspecten bestaat. Eerst en vooral worden een reeks concrete **werktafels** georganiseerd waarbij één of meerdere deelaspecten van de bredere problematiek worden besproken en waarin wordt nagedacht over concrete verbeteracties. Deze diverse werktafels worden georganiseerd in overleg met alle belanghebbende stakeholders zoals landbouw- en welzijnsorganisaties, relevante overheidsinstellingen, specialisten en landbouw(st)ers. Via deze werktafels worden de verschillende stakeholders ook gestimuleerd om gemeenschappelijke engagements op te nemen en uit te werken. Dit kan gaan over het toevoegen van een welbevindenaspect aan bestaande initiatieven van

de verschillende partners, maar er zal ook nagedacht worden over nieuwe initiatieven die extra kunnen opgestart worden.

Hiernaast wordt ook een **digitale gespreksgids** gelanceerd die landbouworganisaties, erfbetreders en andere organisaties/spelers kunnen gebruiken om land- en tuinbouwers te bevragen naar hun ideeën en oplossingen om het algemene welzijn in de Vlaamse land- en tuinbouw te verbeteren.

Communicatie over de voortgang van deze oefening en de diverse werktafels gebeurt aan de hand van een set van nieuwsbrieven die naar alle belanghebbende stakeholders worden gecommuniceerd. Daarnaast zal het departement Landbouw ook een toegankelijke samenvatting verspreiden naar alle Vlaamse land- en tuinbouwers via hun nieuwsbrieven.

Voorgesteld traject voor de ontwikkeling van het actieplan, met indicatieve timing

/ GESPREGSGIDS OVER WELBEVINDEN IN DE VLAAMSE LAND-EN TUINBOUW

Onder de titel: 'We(l)zijn er voor elkaar' wordt een gespreksgids gelanceerd die landbouworganisaties, erfbetreders en andere organisaties/spelers kunnen gebruiken om land- en tuinbouwers te bevragen omtrent verbeteracties voor het welbevinden in de Vlaamse land- en tuinbouw. Hierbij wordt de ruimte gegeven aan actieve landbouw(st)ers om oplossingen te bedenken en uit te werken die concrete problemen omtrent welbevinden aanpakken. Deze oefening bouwt verder op de onderzoeksnota van het ILVO 'Naar een geïntegreerde aanpak voor welbevinden in de Vlaamse land-en tuinbouw' waarin diverse stressfactoren en vormen van omgaan met stress in kaart worden gebracht. Eerder dan de eigenlijke problemen te herhalen die in de nota worden besproken, wil de gespreksgids aanzetten geven om na te denken over concrete oplossingen. Tijdens deze groepsgesprekken kunnen landbouwers hun ervaringen en ideeën delen en samen nadenken hoe de stressfactoren kunnen aangepakt worden, hoe ze sneller hulp kunnen vragen of hoe ze beter met stress zouden kunnen omgaan. Hoofdbedoeling is om verdere waardevolle input van actieve landbouw(st)ers te verzamelen die geworteld is in alledaagse praktijk en inzichten. Deze input wordt ook meegenomen op de diverse werktafels die finaal resulteren in een actieplan om het welbevinden in de Vlaamse land- en tuinbouw aan te pakken.

Gezien de huidige coronacrisis is gekozen voor de opmaak van een digitale gespreksgids waarbij de land- en tuinbouwers bevroegd worden via een online groepsgesprek. Om de gespreksgids zo toegankelijk mogelijk te maken, is deze opgemaakt in PowerPoint. Organisaties die graag met deze gespreksgids aan de slag willen gaan, zijn vrij om zich hiervoor te organiseren en te engageren zoals best past bij hun dagelijkse werking. Wie interesse heeft om met de gespreksgids aan de slag te gaan, kan zich inschrijven voor een opleidingsmoment.

Concreet worden er 3 trainingsmomenten voorzien voor landbouw of andere organisaties die met de gespreksgids aan de slag willen gaan. Deze gaan door op **14 december (14h-16h)**, **5 januari (10h-12h)** en **12 januari (10h-12h)**

Inschrijven voor één van deze sessies kan via [deze link](#). Op deze trainingen wordt deze gespreksgids verder toegelicht en wordt concreet uitgelegd hoe deze gebruikt wordt om een groepsgesprek te faciliteren. Tijdens dit overleg is er ook ruimte voor vragen en wordt afgetoetst welke ondersteuning er verder nog nodig is.

WE(l)ZIJN er VOOR ELKAAR

/ Stressfactoren aanpakken?
/ Sneller hulp vragen & krijgen?
/ Beter omgaan met stress?

ILVO

**Een gespreksgids over welbevinden
in de land- en tuinbouw**

Voorgesteld traject voor de ontwikkeling van het actieplan, met indicatieve timing

PUBLICATIE ILVO ONDERZOEKSRESULTATEN

De resultaten en aanbevelingen van het ILVO-onderzoek naar welbevinden in de Vlaamse land- en tuinbouw zijn gepubliceerd in het [ILVO rapport: 'Naar een geïntegreerde aanpak voor welbevinden in de Vlaamse land- en tuinbouw'](#). Dit rapport is de uitkomst van het onderzoeksproject dat eind 2018 werd opgestart vanuit het ILVO en waarin, in overleg met diverse landbouworganisaties, de noodzaak werd uitgesproken om diverse stressfactoren systematisch in kaart te brengen en barrières te detecteren die Vlaamse landbouw(t)ers ondervinden in hun zoektocht naar hulp. Aan de hand van een uitgebreide enquête; diepte-interviews en focusgroepdiscussies werd aan de slag gegaan. Verschillende organisaties verleenden hun steun aan dit onderzoek. Door het actieve engagement van Ferm voor agrarische vrouwen en Groene Kring konden in totaal 9 focusgroepen met in totaal 60 landbouw(st)ers georganiseerd worden. De oproep om ervaringen te delen met de ILVO-onderzoekers werd ook ruim verspreid door alle landbouworganisaties en Boeren op een Kruispunt. Via het LMN-netwerk van het departement Landbouw vulden in totaal 285 landbouwers de enquête in. In dit rapport worden de belangrijkste pijnpunten omtrent het welbevinden in de Vlaamse land- en tuinbouw besproken. Zo blijkt uit data dat 48% van de Vlaamse

land- en tuinbouwers aangeeft dat het dagelijkse werk hen mentaal uitput. Tegelijk blijft duidelijk dat de bronnen van dagelijkse stress uiteenlopend zijn en variëren van veranderende regelgeving, financiële onzekerheden over een onzeker toekomstperspectief tot een gebrek aan erkenning en waardering. Ook de recente Covid-19 crisis heeft een verdere negatieve impact op het welvinden van landbouw(st)ers. In een tweede deel van de nota wordt vervolgens de omgang met deze stressfactoren besproken waarbij er een onderscheid wordt gemaakt tussen emotiegerichte en probleemgerichte coping. Emotiegerichte coping is vooral gericht op het aanpakken van emotionele problemen, probleemgerichte coping richt zich meer op het oplossen van bedrijfsspecifieke uitdagingen. Hierbij is het duidelijk dat de meest veerkrachtige landbouwgezinnen beide vormen van coping toepassen. 41% van de landbouwers geeft aan dat ze hulp zoeken bij problemen op het bedrijf en slechts 24% doet dat bij persoonlijke problemen. Bovendien geeft slechts ongeveer een derde van de landbouw(st)ers aan dat ze makkelijk de juiste hulp vinden. In de nota formuleert ILVO een aantal mogelijke strategische vervolgstappen om het welbevinden van Vlaamse landbouw(st)ers aan te pakken